Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Sähköpostitse: **HaV@eduskunta.fi**

Lausunto hallintovaliokunnalle koskien hallituksen esitystä uudeksi rahapelijärjestelmäksi (VN/27332/2023)

Ålands Penningautomatförening (Paf) on julkisoikeudellinen yhdistys, jolla on selkeä tehtävä ja pitkäaikainen sitoutuminen vastuulliseen pelaamiseen. Paf kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä hallituksen eduskunnalle antamasta esityksestä, joka koskee lainsäädäntöä uudesta rahapelijärjestelmästä (jäljempänä ”Lakiesitys” tai ”Esitys”). Paf viittaa myös 16. elokuuta 2024 annettuun lausuntoon sekä muihin kuulemisiin, joissa Paf on ollut osapuolena ja esittänyt näkemyksiä.

1. Pelivastuu ja haittoja ehkäisevät toimenpiteet

Paf pitää tervetulleena esityksen tavoitetta ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittavaikutuksia. Haluamme kuitenkin korostaa, että tulevan sääntelyn on sisällettävä riittävän tehokkaita työkaluja tavoitteen saavuttamiseksi. Paf näkee merkittävää tarvetta vahvistaa esitettyjä pelivastuutoimia kuluttajansuojan turvaamiseksi.

1.1 Keskitetyt talletusrajat

Pafin näkemyksen mukaan on ratkaisevan tärkeää ottaa käyttöön keskitetyt talletus- tai tappiorajat, jotka koskevat kaikkia lisenssinhaltijoita suomalaisessa lisenssijärjestelmässä – jotta saavutetaan korkea kuluttajansuoja. Kokemukset muista maista, kuten Ruotsista, ovat osoittaneet, että toimijakohtaiset rajat voidaan helposti kiertää, eikä niillä siten saavuteta riittävää suojaa. Kuluttajat yksinkertaisesti siirtyvät toiselle operaattorille, kun ovat saavuttaneet rajan yhdellä, mikä johtaa kokonaispelaamisen kasvuun – tätä kehitystä ei voida pitää hyvänä pelaajansuojan tai lain noudattamisen näkökulmasta. Hajautettu pelaaminen myös vaikeuttaa huolellisuusvelvollisuuden ja rahanpesun torjunnan toteuttamista, koska pelaajan kokonaistilanne jää epäselväksi. Keskitetyt rajat antaisivat kuluttajalle turvaa siitä, ettei hän voi pelata enempää kuin todellisuudessa aikoo.

Paf on soveltanut omia vuotuisia tappiorajoja vuodesta 2018 lähtien – tämä osoittaa, että vastuullinen toiminta on mahdollista ilman lainsäädäntöäkin. Olemme kuitenkin vakuuttuneita siitä, että pakottavaa lainsäädäntöä tarvitaan, jotta kaikki toimijat ennaltaehkäisevät haittoja pelaajien suojelemiseksi.

Lisäksi on ongelmallista, että tietyt pelimuodot, kuten vedonlyönti ja nettipokeri, ehdotetaan jätettäväksi pois 32 §:n mahdollistamien tappiorajojen soveltamisalasta. Kaikki pelituotteet sisältävät riskejä ja tulisi siten kuulua yhdenmukaisen suojajärjestelmän piiriin.

Pafin mukaan nykyisessä lakiesityksessä on ilmeisiä puutteita kuluttajansuojan näkökulmasta, eikä se siten toteuta uudistuksen tavoitetta. Kansallinen, yhteinen talletusraja online-peleille, joka kattaa kaikki pelimuodot ja kaikki lisenssinhaltijat, olisi huomattavasti tehokkaampi keino saavuttaa tavoiteltu pelaajansuoja.

Tämä on myös selkeästi tuotu esiin sosiaali- ja terveysvaliokunnan hiljattain julkaisemassa lausunnossa hallintovaliokunnalle. Olisi parempi säätää asiasta jo uudistuksen alkuvaiheessa sen sijaan, että muutoksia tehdään jälkikäteen.

Paf haluaa korostaa, että keskitettyjen rajojen käyttöönotto on täysin mahdollista eikä niin vaikeaa kuin usein annetaan ymmärtää. Paf on teettänyt selvityksen yhteistyössä ruotsalaisen yrityksen kanssa, joka kehitti Spelpaus-estorekisterin. Selvityksen mukaan vastaava järjestelmä voitaisiin kehittää 6–9 kuukaudessa ja rakentaa Spelpaus-järjestelmää vastaavalla tavalla (ks. Liite 1).

Lisäksi Paf korostaa, että niiden organisaatioiden, joille on annettu tehtäväksi pelihaittojen ehkäisy, tulee saada riittävä rahoitus voidakseen toteuttaa yhteiskunnallisesti tärkeää tehtäväänsä.

1.2 Huolellisuusvelvollisuus on selkeytettävä

Paf katsoo, että lakiehdotuksen 34 §:n huolellisuusvelvollisuutta koskeva säännös ei ole riittävän selkeä. Ilman täsmällistä sääntelyä siitä, mitä lisenssinhaltijalta edellytetään, on olemassa riski, että säännöstä tulkitaan eri tavoin, mikä johtaa pirstaleiseen kuluttajansuojaan. Ruotsin markkinoilta voidaan ottaa esimerkki – siellä säännöstä on käsitelty lukuisissa oikeusprosesseissa, joiden aikana se on tulkittu ja sovellettu eri tavoin, mikä on ollut haitallista kuluttajansuojalle. Säännös tulisi siis täsmentää lakitekstissä tai täydentää selkeillä vaatimuksilla asetuksissa, jotta markkinatoimijoiden kesken saavutetaan yhdenmukainen soveltamiskäytäntö.

2. Mainonta ja nuorten suojaaminen

Paf haluaa erityisesti korostaa, että rahapelien markkinointia on säänneltävä tavalla, joka minimoi lasten, nuorten ja muiden haavoittuvien ryhmien altistumisen. Nykyinen lakiesitys sallii melko vapaamuotoisen markkinoinnin, jonka Paf uskoo johtavan kielteisiin vaikutuksiin ja heikentävän kuluttajansuojaa. Uuden lisenssijärjestelmän käyttöönoton yhteydessä on luonnollista, että lisenssinhaltijat pyrkivät voittamaan markkinaosuutta kovassa kilpailussa, mikä todennäköisesti tapahtuu massiivisella mainonnalla. Tämä ei ainoastaan ärsytä kansalaisia, vaan houkuttelee myös nuoria ja haavoittuvia ryhmiä pelaamaan. Paf katsoo, että mainontaa tulisi rajoittaa perinteisessä mediassa, julkisissa tiloissa sekä tapahtumissa, joissa lapset ja nuoret todennäköisesti oleskelevat. Lainsäädäntötyön alkuvaiheessa keskusteltiin esimerkiksi TV-mainonnan aikarajoista – Pafin mielestä tällaiset rajoitukset tulisi palauttaa.

Paf suosii digitaalista markkinointia, jossa käytetään ikäsuodattimia, sen sijaan että mainostettaisiin laajasti perinteisissä medioissa tai ulkotiloissa. Näin altistumista nuorille voitaisiin rajoittaa tehokkaammin.

Lopuksi Paf haluaa esittää, että ns. affiliatemarkkinointi – eli kolmannet osapuolet, jotka saavat korvausta rahapeliyritysten markkinoinnista – tulisi sallia säännellyssä järjestelmässä. Muussa tapauksessa on olemassa riski, että affiliate-toimijat jatkavat pelaajien houkuttelua lisenssijärjestelmän ulkopuolisille toimijoille, mikä heikentää kanavointiastetta ja siten kuluttajansuojaa. On myös huomattava, että affiliatetoiminta kohdistuu lähinnä jo pelaamisesta kiinnostuneisiin, eikä koko väestöön. Jos affiliatetoimijat suljetaan lisenssijärjestelmän ulkopuolelle, he jatkavat liikenteen ohjaamista lisensoimattomille toimijoille – mikä on vastoin sääntelyn tarkoitusta ohjata pelaaminen turvalliselle ja valvotulle markkinalle. Olisi siten tarkoituksenmukaisempaa säännellä ja integroida affiliatetoimijat osaksi lisenssijärjestelmää.

3. Yhteenveto

Kuluttajien suojelemiseksi ja pelihaittojen ehkäisemiseksi Paf ehdottaa seuraavia muutoksia lakiesitykseen:

- Keskitettyjen talletus- ja/tai tappiorajojen käyttöönotto
- Talletus- tai tappiorajojen ulottaminen kaikkiin pelimuotoihin
- Huolellisuusvelvollisuuden selkeyttäminen laissa tai asetustasolla
- Mainonnan rajoittaminen mm. televisiossa, erityisesti lasten ja nuorten suojelemiseksi
- Affiliatemarkkinoinnin sääntely osana lisenssijärjestelmää lisenssijärjestelmän ulkopuolelle jäämisen sijaan

Paf odottaa innolla voivansa osallistua turvallisen, läpinäkyvän ja oikeudenmukaisen rahapelimarkkinan kehittämiseen Suomessa, kuluttajansuoja keskiössä. Olemme mielellämme käytettävissä jatkokeskusteluihin – yhteystiedot alla.

Maarianhaminassa 15. toukokuuta 2025

Ystävällisin terveisin,

ÅLANDS PENNINGAUTOMATFÖRENING

Christer Fahlstedt, toimitusjohtaja